

Інтегроване навчання як засіб формування інтегративного мислення учнів

«В основу викладання буде покладено навчання мисленню».

А. Урбанські

Інтеграція є одним із провідних напрямів перетворень в сучасній школі і усунення протиріч між невідповідно зростаючим обсягом знань та здатністю їх засвоєння. Інтеграція покликана сприяти подоланню фрагментарності та мозаїчності знань учнів, забезпечує оволодіння ними комплексними знаннями, системою універсальних людських цінностей, слугує формуванню системно-цілісного світогляду. Інтеграція здатна вирішити основні суперечності в освіті – протиріччя між безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами. Практична реалізація ідеї інтегрованого навчання матиме й додатковий ефект, що сприяє розвитку емоційно ціннісного ставлення дітей до навчання, оскільки діти краще розумітимуть навчальний матеріал саме на міжпредметній основі, на взаємозв'язках з повсякденною діяльністю людини, що є запорукою успішного формування не тільки предметних компетентностей учнів, але й ключових, зокрема, вміння вчитися та застосовувати набуті знання.

Поява інтеграції є результатом високого рівня реалізації міжпредметних зв'язків, що передбачає не тільки комунікацію між предметними галузями знань, а й встановлення глибинного зв'язку між ними. Інтеграція ґрунтується на загальних для кількох предметних галузей знань наукових ідеях, концепціях, що дають цілісне уявлення про людину, світ, культуру.

Метою інтегрованого навчання є:

- формування в учнів цілісного уявлення про навколишній світ, системи знань і вмінь;
- досягнення якісної, конкурентоздатної освіти;

- створення оптимальних умов для розвитку мислення учнів у процесі вивчення загальноосвітніх предметів і предметів професійно - теоретичного циклу;
- активізація пізнавальної діяльності учнів на уроці;
- ефективна реалізація розвивально-виховних функцій навчання.

Поява інтегрованого навчання як інноваційного явища та впровадження його в педагогічну практику викликано нагальною потребою у формуванні інтегративного типу мислення у сьогоднішніх школярів для їх подальшої успішної адаптації і конкурентоздатності в сучасних умовах.

Інтегративне мислення – це інструмент адаптації сучасного школяра до

існування в умовах трансформації суспільства, специфічний засіб опанування величезним обсягом навчальні та повсякденної інформації про навколишній світ, суспільство та власне місце в ньому, інструмент самоактуалізації, самовдосконалення і самореалізації.

Інтегративні форми та технології навчання

- інтегративна педагогіка;
- інтегративні курси;
- інтегровані навчальні заклади;
- концентроване навчання;
- інтегровані курси;
- дні інтеграції;
- інтегровані уроки;
- контекстне навчання.

Основні риси будь-якої інтеграційної моделі навчання, що вирізняють її серед інших:

- системність;
- комплексність;

- цілісність;
- синтез;
- гармонія.

Інтегрованим уроком називатимемо будь-який структурований урок, для досягнення мети якого використовуються знання, вміння та висновки інших предметних галузей знань. Інтегровані уроки доцільно проводити тоді, якщо зміст навчального матеріалу містить міжпредметні зв'язки, а головною метою такого уроку є опанування системою знань і цінностей, «занурення» в певну культурну епоху, діалог з нею, осягнення картини світу і людини в поняттях, символах, образах, моделях буття. Міжпредметні зв'язки та інтеграція змісту

навчального матеріалу – це різні дидактичні поняття. Міжпредметні зв'язки передбачають короткочасне та фрагментарне перенесення інформації з одного предмета на інший. Як правило, вони є короткотривалими в часі. Інтеграція змісту навчального матеріалу під час уроку забезпечує більш високий рівень узагальнення і систематизації інформації, що сприяє кращому розумінню того матеріалу, що вивчається.

Окрім того, варто розрізняти бінарні та інтегровані уроки, які часто ототожнюються. Бінарні уроки – є різновидом інтегрованих. Методика

бінарного уроку відрізняється від методики традиційного тим, що урок з деякої теми проводять два або більше викладачів. Етапи такого уроку не ізольовані один від одного, а органічно взаємопов'язані, пластичні та можуть переплітатися один з одним.

Можливе використання різних форм проведення бінарних уроків: повне злиття навчального матеріалу в єдиному курсі (наприклад, тригонометрія і алгебра, фізика і основи електротехніки); злиття більшої частини навчального матеріалу з визначенням специфічних розділів (астрономія і фізика).

Ми вважаємо, що найдоцільніше проводити інтегровані уроки з метою узагальнення і систематизації знань учнів в межах вивчення програмової теми (тип уроку – узагальнення і систематизація знань). Але, виходячи з досвіду наших вчителів, вибір типу

уроку обумовлюється виключно метою і завданнями уроку. Тому інтеграція змісту навчального матеріалу може використовуватися на комбінованих уроках, уроках засвоєння нових знань, формування вмінь і навичок, застосування знань, умінь і навичок у навчальній діяльності (на практиці). З метою спрямування навчально-виховного процесу на формування в учнів цілісного світогляду засобами інтеграції навчальних дисциплін міжпредметні зв'язки використовуються під час уроків у нашій школі систематично.

Щоб продемонструвати взаємозв'язки між навчальними предметами ми вбачаємо за доцільне проводити так звані дні інтеграції. Під Днем інтеграції ми розуміємо навчально-виховний захід, який призначено для інтеграції змісту знань з різних предметів на основі однієї теми. Сутність таких заходів полягає в

тому, що один раз на місяць в один день усі вчителі школи проводять уроки з різних предметів, об'єднаних навколо однієї теми. Інтеграція уроків навколо однієї теми дає змогу учням сприймати явища навколишнього світу як єдине

ціле, накопичувати особистісні якості і на цьому підґрунті формувати власне ставлення до навколишнього світу, накопичити необхідні для життя знання.

Таких днів інтеграції у нашій школі дев'ять:

- “Здорова дитина – здорова нація”;
- “Моя країна – рідна Батьківщина”;
- “Я Українець і цим пишаюся”;
- “Добро починається з тебе”;
- “Успішне майбутнє творимо сьогодні”;
- “Театральне мистецтво як засіб творення особистості”;
- “Духовний скарб українського народу – запорука єдності нації”;
- “Екологія природи через екологію душі”;
- “Родина – найвища цінність на Землі”.

Методика проведення Днів інтеграції має передбачати узгодженість дій вчителів різних предметів. Опанування знаннями із загальноосвітніх предметів має бути професійно спрямоване.

Дні інтеграції завершуються позаурочною навчально-розважальною програмою, зокрема тематичною виставою, конкурсами, виставкою творчих робіт тощо. Наприклад, один з днів листопада був

насичений позитивними емоціями, адже у школі проходив День інтеграції «Я Українець і цим пишаюся». Цього дня всі уроки у 1-11-х класах було об'єднано навколо вказаної теми з метою посилення міжпредметних зв'язків, розширення меж джерел інформації, підтримки мотивації до навчання та зменшення втомлюваності учнів від перевантаження під час навчально-виховного процесу. У рамках проведення цих заходів: виставка

осінніх композицій з природнього матеріалу, конкурс на кращу страву української кухні, конкурс газет, круглий стіл для учнів 9-11-х класів. Творчі учні школи подали на розгляд глядачів театралізовану виставу «Сорочинський ярмарок». Свої таланти на сцені мали змогу продемонструвати усі бажаючі: початківці, професіонали та й просто сміливі особистості, які забажали спробувати свої сили на сцені.

Інтеграційні процеси в освіті тривають. Перед кожним з нас відкриваються два шляхи: жити минулими досягненнями, не помічаючи кардинальні зміни у світі та суспільстві, або прагнути до змін і проводити їх, застосовуючи новітні освітні технології. Влучно було підмічено І. Підласим: "Можна бездумно тужити за втраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та вихованості, втрату людяності й моральності, загалом на життя і зовсім незвичну школу, але хід подій вже не повернути. Погрожувати поїздові, що стрімко віддаляється від перону, дозволено лише дітям".

**Проскура Оксана Іллівна,
заступник директора з НВР СЗШ № 9**